

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

HOÀNG THỊ MẾN

**VẬN DỤNG DẠY HỌC
KHÁM PHÁ TRONG DẠY HỌC ĐẠI SỐ 8
Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Thái Nguyên - 2016

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

HOÀNG THỊ MẾN

**VẬN DỤNG DẠY HỌC
KHÁM PHÁ TRONG DẠY HỌC ĐẠI SỐ 8
Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ**

Chuyên ngành: Lý luận và phương pháp dạy học bộ môn Toán

Mã số: 60.14.01.11

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Trịnh Thanh Hải

Thái Nguyên - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, các kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực và chưa có ai công bố trong một công trình nào khác.

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2016

Tác giả luận văn

Hoàng Thị Mến

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến thầy giáo PGS.TS Trịnh Thanh Hải, người đã tận tình hướng dẫn tôi trong suốt quá trình làm luận văn.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban giám hiệu, Khoa Toán, Phòng Đào tạo trường Đại học Sư phạm – Đại học Thái Nguyên đã tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong suốt quá trình học tập và làm luận văn.

Tôi xin chân thành cảm ơn Ban lãnh đạo, các GV tổ Toán, HS khối 8 trường THCS Thị Trấn Bằng Lũng – Chợ Đồn – Bắc Kạn đã giúp đỡ, tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong suốt quá trình học tập.

Dù đã rất cố gắng, song luận văn cũng không tránh khỏi những khiếm khuyết, tác giả mong được sự góp ý của các thầy, cô giáo và các bạn.

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2016

Tác giả luận văn

Hoàng Thị Mến

MỤC LỤC

Trang

Trang bìa phụ	
Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục	iii
Danh mục các từ viết tắt	iv
Danh mục các bảng, các hình	v
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu	3
3. Khách thể, đối tượng và phạm vi nghiên cứu	3
4. Giả thuyết khoa học	3
5. Nhiệm vụ nghiên cứu	3
6. Phương pháp nghiên cứu	4
7. Những đóng góp của luận văn	4
8. Cấu trúc luận văn	4
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN	5
1.1. Vấn đề đổi mới phương pháp dạy học	5
1.1.1. Nhu cầu đổi mới phương pháp dạy học	5
1.1.2. Định hướng đổi mới phương pháp dạy học	6
1.1.3. Đặc trưng của phương pháp dạy học tích cực	7
1.2. Phương pháp dạy học khám phá	11
1.2.1. Một số quan niệm về dạy học khám phá	11
1.2.2. Cơ sở lý luận của phương pháp dạy học khám phá	13
1.2.3. Đặc trưng của phương pháp dạy học khám phá	18
1.2.4. Tổ chức các hoạt động khám phá trong dạy học	18
1.3. Thực tiễn dạy học Đại số theo hướng khám phá ở trường THCS	28

1.3.1. Kết quả điều tra hiện trạng về dạy và học Đại số 8 THCS	28
1.3.2. Nguyên nhân thực trạng	30
1.4. Tiểu kết chương 1	31
Chương 2. VẬN DỤNG DẠY HỌC KHÁM PHÁ TRONG DẠY HỌC ĐẠI SỐ 8 Ở TRƯỜNG THCS.....	33
2.1. Những vấn đề cơ bản về nội dung chương trình đại số 8.....	33
2.1.1. Về chuẩn kiến thức và kỹ năng	33
2.1.2. Về phát triển trí tuệ cho HS.....	33
2.1.3. Về tư tưởng đạo đức	34
2.2. Định hướng xây dựng và thực hiện các biện pháp sư phạm	34
2.3. Một số biện pháp nhằm vận dụng phương pháp dạy học khám phá vào dạy học Đại số 8	34
2.3.1. Biện pháp 1: Chú trọng việc trang bị tri thức phương pháp cho HS.....	34
2.3.2. Biện pháp 2: Khai thác các tình huống thực tiễn để tạo động cơ và hứng thú cho HS tham gia các hoạt động khám phá	37
2.3.3. Biện pháp 3: Ứng dụng phần mềm dạy học hỗ trợ dạy học khám phá	41
2.3.4. Biện pháp 4: Thiết kế các hoạt động khám phá trong quá trình vận dụng quy trình dạy học giải bài tập của polya.....	45
2.3.5. Biện pháp 5: Rèn cho HS thói quen kết nối liên hệ các kiến thức đã biết với cái chưa biết để khám phá, phát hiện ra lời giải cho bài toán.....	54
2.3.6. Biện pháp 6: Xây dựng hệ thống bài tập giúp HS thực hiện các thao tác tư duy	62
2.4. Tiểu kết chương 2.....	72
Chương 3. THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM.....	73
3.1. Mục đích thực nghiệm.....	73
3.2. Nội dung thực nghiệm.....	73
3.2.1. Nội dung thực nghiệm sư phạm	73
3.2.2. Chuẩn bị tài liệu thực nghiệm sư phạm.....	74

3.3. Đối tượng thực nghiệm sư phạm.....	74
3.4. Hình thức tổ chức thực nghiệm.....	75
3.5. Đánh giá kết quả thực nghiệm sư phạm.....	76
3.5.1. Đánh giá định tính.....	76
3.5.2. Đánh giá định lượng.....	77
3.6. Tiêu kết chương 3.....	78
KẾT LUẬN.....	80
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	82
PHỤ LỤC.....	85

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT TRONG LUẬN VĂN.

STT	Chữ viết tắt, kí hiệu	Ý nghĩa chữ viết tắt, kí hiệu
1	CNTT	Công nghệ thông tin
2	DH	Dạy học
3	ĐKXD	Điều kiện xác định
4	ĐPCM	Điều phải chứng minh
6	GTLN	Giá trị lớn nhất
7	GTNN	Giá trị nhỏ nhất
5	GV	Giáo viên
8	HS	Học sinh
9	Nxb	Nhà xuất bản
10	PP	Phương pháp
11	PPDH	Phương pháp dạy học
12	SGK	Sách giáo khoa
13	THCS	Trung học cơ sở
14	THPT	Trung học phổ thông
15	XHCN	Xã hội chủ nghĩa

DANH MỤC CÁC BẢNG, CÁC HÌNH

Bảng 1.1. Kết quả điều tra việc sử dụng các PPDH Đại số 8 của GV ở trường THCS thuộc Huyện Chợ Đồn – Bắc Kạn.....	29
Hình ảnh 1.1. Sử dụng CNTT học trực tuyến qua mạng.	42
Bảng 3.1. Kết quả khảo sát chất lượng học tập học kì I năm học 2015 – 2016 của hai lớp 8B và 8C trường THCS thị trấn Bằng Lũng.	75
Bảng 3.2. Bảng đánh giá định lượng	78

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Luật giáo dục nước XHCN Việt Nam năm 2005 đã quy định:

“ Phương pháp giáo dục phải phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động, tư duy sáng tạo của người học, bồi dưỡng năng lực tự học, lòng say mê học tập và ý chí vươn lên”[23].

“Phương Pháp giáo dục phổ thông phải phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động, tư duy sáng tạo của học sinh, phù hợp với từng đặc điểm của từng lớp học, bồi dưỡng phương pháp tự học, rèn luyện kỹ năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn, tác động đến tình cảm, đem lại niềm vui và hứng thú học tập cho học sinh”[23].

Những quy định trên phản ánh nhu cầu đổi mới phương pháp giáo dục để giải quyết mâu thuẫn giữa yêu cầu đào tạo con người với thực trạng lạc hậu nói chung của phương pháp giáo dục nước ta hiện nay. Mâu thuẫn này đã làm nảy sinh và thúc đẩy một cuộc vận động đổi mới phương pháp dạy học ở tất cả các cấp trong ngành giáo dục với định hướng đổi mới phương pháp dạy học là: Phương pháp dạy học cần hướng vào tổ chức cho người học học tập trong hoạt động và bằng hoạt động tự giác, tích cực, chủ động sáng tạo gọi tắt là hoạt động hóa người học. Đổi mới phương pháp dạy học môn toán theo hướng tích cực hóa hoạt động học tập của học sinh nhằm khơi dậy và phát triển khả năng tự học, hình thành cho học sinh tư duy tích cực, độc lập, sáng tạo, rèn luyện kỹ năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn, tác động đến tình cảm, đem lại niềm vui, hứng thú học tập cho học sinh.

Để đạt được mục tiêu giáo dục, yêu cầu về nội dung và phương pháp giáo dục trong luật giáo dục và các nghị quyết của Trung ương Đảng, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã phát động phong trào đổi mới giáo dục, nhấn mạnh vào đổi mới phương pháp dạy học trong toàn quốc. Trong việc đổi mới phương pháp dạy học, có nhiều phương pháp được vận dụng vào bài giảng